

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN**

BỘ Y TẾ

TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y DƯỢC

BÙI THỊ HIỀN

**ĐẶC ĐIỂM LÂM SÀNG, CẬN LÂM SÀNG,
VI KHUẨN HỌC VÀ KẾT QUẢ ĐIỀU TRỊ BỆNH
VIÊM PHỔI MẮC PHẢI CỘNG ĐỒNG
Ở NGƯỜI CAO TUỔI**

LUẬN VĂN TỐT NGHIỆP BÁC SĨ NỘI TRÚ

THÁI NGUYÊN - 2016

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN**

BỘ Y TẾ

TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y DƯỢC

BÙI THỊ HIỀN

**ĐẶC ĐIỂM LÂM SÀNG, CẬN LÂM SÀNG,
VI KHUẨN HỌC VÀ KẾT QUẢ ĐIỀU TRỊ BỆNH
VIÊM PHỔI MẮC PHẢI CỘNG ĐỒNG
Ở NGƯỜI CAO TUỔI**

Chuyên ngành: Nội khoa

Mã số: 62 72 20 50

LUẬN VĂN TỐT NGHIỆP BÁC SĨ NỘI TRÚ

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:

TS. PHẠM KIM LIÊN

THÁI NGUYÊN - NĂM 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan công trình nghiên cứu này do tôi thực hiện tại Bệnh viện Trung Ương Thái Nguyên trong thời gian học bác sĩ nội trú khóa K7 (2013-2016), Trường Đại học Y dược Thái Nguyên. Nghiên cứu này không trùng lặp với bất kỳ công trình nào của các tác giả khác. Các số liệu trong luận văn này là hoàn toàn trung thực và chưa từng được công bố trong bất kỳ một công trình nào khác.

Tác giả

Bs. Bùi Thị Hiền

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành luận văn này, tôi xin chân thành cảm ơn: Ban giám hiệu, Phòng Đào tạo, Bộ môn Nội - Trường Đại học Y Dược Thái Nguyên; Ban lãnh đạo Bệnh viện Trung ương Thái Nguyên, ban lãnh đạo khoa Nội tiết-Hô hấp, khoa Cấp cứu, Hội sức tích cực-Chống độc Bệnh viện Trung ương Thái Nguyên đã tạo mọi điều kiện thuận lợi cho tôi trong suốt quá trình học tập và hoàn thành luận văn.

Với tất cả lòng kính trọng và biết ơn sâu sắc tôi xin trân trọng cảm ơn TS. Phạm Kim Liên, cô đã luôn động viên dìu dắt, giành nhiều thời gian quý báu, trực tiếp dạy bảo hướng dẫn giúp đỡ tôi từng bước trưởng thành trên con đường nghiên cứu khoa học và hoạt động chuyên môn.

Tôi xin chân thành cảm ơn các thầy, các cô trong Bộ môn Nội-Trường Đại học Y Dược Thái Nguyên đã tận tình giảng dạy truyền thụ kiến thức, kinh nghiệm quý báu, tạo điều kiện tốt nhất cho tôi trong quá trình học tập và nghiên cứu.

Tôi xin chân thành cảm ơn các thầy, cô trong Hội đồng chấm luận văn đã cho tôi những ý kiến quý báu để luận văn của tôi được hoàn thiện hơn.

Tôi xin chân thành cảm ơn sự giúp đỡ tận tình của tập thể các bác sĩ, điều dưỡng khoa Hô Hấp Nội Tiết, khoa Cấp cứu, Hội sức tích cực-Chống độc Bệnh viện Trung ương Thái Nguyên trong quá trình tôi học tập và thực hành lâm sàng.

Cuối cùng cho tôi gửi lời cảm ơn tới gia đình, người thân, đồng nghiệp, những người bạn, những người luôn ở bên tôi, động viên chia sẻ, giành cho tôi những điều kiện tốt nhất giúp tôi yên tâm học tập và nghiên cứu

Thái Nguyên, ngày 15 tháng 10 năm 2016

Tác giả

Bs. Bùi Thị Hiền

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

AIDS	: Acquired Immune Deficiency Syndrome (Hội chứng suy giảm miễn dịch mắc phải)
ATS	: American Thoracic Society (Hội lồng ngực Hoa Kỳ)
BAL	: Bronchoalveolar Lavage (Rửa phế quản phế nang)
BTS	: British Thoracic Society (Hội lồng ngực Anh)
CAP	: Community-acquired pneumonia (Viêm phổi mắc phải cộng đồng)
CLVT	: Cắt lớp vi tính
COPD	: Chronic Obstructive Pulmonary Disease (Bệnh phổi tắc nghẽn mạn tính)
CRP	: C-Reactive Protein (Protein phản ứng C)
HATT	: Huyết áp tâm thu
HATTr	: Huyết áp tâm trương
ICU	: Intensive Care Unit (Khoa hồi sức tích cực)
IDSA	: Infectious Diseases Society of America (Hội các bệnh nhiễm khuẩn Mỹ)
NSPQ	: Nội soi phế quản
PQ-PN	: Phế quản phế nang
PSI	: Pneumonia Severity Index (Chỉ số viêm phổi nặng)
SEPAR	: Spanish Society of Chest Diseases and Thoracic Surgery (Hiệp hội các nhà phẫu thuật lồng ngực và bệnh lý ngực Tây Ban Nha)
TKNT	: Thông khí nhân tạo
VPMPCĐ	: Viêm phổi mắc phải cộng đồng
WHO	: World Health Organization (Tổ chức y tế thế giới)

MỤC LỤC

ĐẶT VẤN ĐỀ	1
Chương 1. TỔNG QUAN	3
1.1. Định nghĩa.....	3
1.2. Dịch tễ, nguyên nhân gây viêm phổi.....	4
1.2.1. Dịch tễ.....	4
1.2.2. Vi khuẩn.....	4
1.2.3. Virus.....	7
1.3. Cơ chế bệnh sinh	7
1.3.1. Các hệ thống bảo vệ và cách bảo vệ của cơ quan hô hấp.....	7
1.3.2. Một số thay đổi sinh lý cơ quan hô hấp.....	9
1.4. Chuẩn đoán viêm phổi mắc phải cộng đồng.....	9
1.4.1. Triệu chứng lâm sàng.....	9
1.4.2. Triệu chứng cận lâm sàng.....	10
1.5. Tiên lượng viêm phổi mắc phải cộng đồng.....	13
1.6. Điều trị viêm phổi mắc phải cộng đồng.....	17
1.6.1. Nguyên tắc điều trị.....	17
1.6.2. Lựa chọn kháng sinh ban đầu theo kinh nghiệm đối với viêm phổi mắc phải cộng đồng.	17
1.6.3. Đáp ứng điều trị, thất bại điều trị kháng sinh, ngừng điều trị và xuất viện.....	18
1.7. Các nghiên cứu về VPMPCĐ ở người cao tuổi.....	19
Chương 2. ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	24
2.1. Đối tượng nghiên cứu.....	24
2.1.1. Tiêu chuẩn lựa chọn.....	24
2.1.2. Tiêu chuẩn loại trừ.....	24
2.1.3. Thời gian và địa điểm nghiên cứu.....	24
2.2. Phương pháp nghiên cứu.....	25
2.3. Chỉ tiêu nghiên cứu	25
2.3.1. Các chỉ tiêu nghiên cứu mô tả đặc điểm lâm sàng, cận lâm sàng, vi khuẩn.....	25
2.3.2. Các chỉ tiêu nghiên cứu để phân tích kết quả điều trị.....	26
2.4. Các tiêu chuẩn, bảng điểm đánh giá trong nghiên cứu.....	26
2.5. Phương pháp và kỹ thuật thu thập số liệu	31

2.5.1. Khám lâm sàng.....	31
2.5.2. Cận lâm sàng, vi khuẩn học	32
2.5.3. Điều trị	35
2.6. Các bước tiến hành thu thập số liệu	35
2.7. Thu thập và xử lý số liệu.....	36
2.8. Đạo đức nghiên cứu	37
Chương 3. KẾT QUẢ.....	38
3.1. Đặc điểm chung của đối tượng nghiên cứu	38
3.2. Đặc điểm lâm sàng, cận lâm sàng, vi khuẩn học của đối tượng nghiên cứu	40
3.3. Đặc điểm về kết quả điều trị của đối tượng nghiên cứu	49
Chương 4. BÀN LUẬN	59
4.1. Đặc điểm lâm sàng, cận lâm sàng, vi khuẩn học của nhóm nghiên cứu ..	59
4.2. Đặc điểm kết quả điều trị	71
KẾT LUẬN	78
KHUYẾN NGHỊ	
TÀI LIỆU THAM KHẢO	

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1. Một số yếu tố nguy cơ viêm phổi có sự liên quan với VK gây bệnh....	6
Bảng 1.2. Thang điểm CURB-65.....	13
Bảng 1.3. Giá trị điểm CURB-65 trong tiên lượng nhập viện điều trị	14
Bảng 1.4. Phân nhóm nguy cơ Fine.....	14
Bảng 1.5. Giá trị của điểm PSI trong tiên lượng và điều trị	15
Bảng 1.6. Các tiêu chuẩn cho CAP cần nhập ICU	16
Bảng 2.1. Bảng chỉ số các bệnh đồng mắc	27
Bảng 3.1. Phân bố bệnh nhân theo nhóm tuổi	38
Bảng 3.2. Tỷ lệ các bệnh đồng mắc với viêm phổi của đối tượng nghiên cứu	39
Bảng 3.3. Tỷ lệ các yếu tố nguy cơ mắc bệnh của đối tượng nghiên cứu	39
Bảng 3.4. Tỷ lệ các triệu chứng biểu hiện viêm phổi nặng khi nhập viện đối tượng nghiên cứu	41
Bảng 3.5. Triệu chứng thực thể.....	41
Bảng 3.6. Các xét nghiệm Bilan nhiễm trùng.....	42
Bảng 3.7. Tỷ lệ các triệu chứng cận lâm sàng viêm phổi nặng khi nhập viện đối tượng nghiên cứu	42
Bảng 3.8. Vị trí tổn thương trên phim chụp CLVT ngực	43
Bảng 3.9. Phân loại mức độ viêm phổi nặng theo CURB-65.....	44
Bảng 3.10. Đặc điểm tổn thương trên nội soi phế quản	44
Bảng 3.11. Kết quả xét nghiệm vi sinh.....	45
Bảng 3.12. Đặc điểm vi khuẩn học	45
Bảng 3.13. Mối liên quan giữa một số yếu tố nguy cơ với tác nhân trực khuẩn gram âm gây viêm phổi ở đối tượng nghiên cứu	46
Bảng 3.14. Mối liên quan giữa một số yếu tố nguy cơ với tác nhân	

<i>P.aeruginosa</i> gây viêm phổi ở đối tượng nghiên cứu.....	46
Bảng 3.15. Kết quả kháng sinh đồ của <i>E.coli</i>	49
Bảng 3.16. Kết quả kháng sinh đồ của <i>Klebsiella pneumonia</i>	50
Bảng 3.17. Thời gian nằm viện.....	50
Bảng 3.18. Các nhóm kháng sinh kinh nghiệm được sử dụng ngay khi nhập viện ở đối tượng nghiên cứu	51
Bảng 3.19. Đặc điểm thay đổi phác đồ kháng sinh sau 72h ở các đối tượng nghiên cứu (n=22)	51
Bảng 3.20. Kết quả điều trị của các đối tượng nghiên cứu.....	52
Bảng 3.21. Phân bố kết quả điều trị với địa điểm nhập khoa ban đầu và TKNT ở đối tượng nghiên cứu	53
Bảng 3.22. Liên quan giữa thay đổi phác đồ kháng sinh sau 72h với kết quả vi khuẩn	53
Bảng 3.23. Liên quan giữa kết quả nuôi cấy vi khuẩn với kết quả điều trị ...	54
Bảng 3.24. Liên quan giữa tuổi và giới với kết quả điều trị	55
Bảng 3.25. Liên quan giữa tổn thương trên x quang phổi với kết quả điều trị viêm phổi.....	55
Bảng 3.26. Liên quan giữa các bệnh đồng mắc ở bệnh nhân VPMPCD với kết quả điều trị	56
Bảng 3.27. Liên quan giữa điểm CURB-65 với kết quả điều trị	57

DANH MỤC CÁC BIỂU ĐỒ

Biểu đồ 3.1. Phân bố theo giới	38
Biểu đồ 3.2. Tỷ lệ các triệu chứng cơ năng chính của đối tượng nghiên cứu	40
Biểu đồ 3.3. Hình dạng tổn thương phim chụp CLVT ngực	43
Biểu đồ 3.4. Kết quả kháng sinh đồ của <i>S. pneumoniae</i> (n=5).....	46
Biểu đồ 3.5. Kết quả kháng sinh đồ của <i>Pseudomonas aeruginosa</i> (n=4)	47
Biểu đồ 3.6. Tình hình sử dụng kháng sinh và điều trị hỗ trợ	50